

NARODOWY
BANK POLSKI

Kwiecień 2023 r.

Informacja o kartach płatniczych IV kwartał 2022 r.

NARODOWY
BANK POLSKI

Kwiecień 2023 r.

Informacja o kartach płatniczych IV kwartał 2022 r.

Opracowała:

Magdalena Rabong

Departament Systemu Płatniczego
Wydział Analiz i Badań

Narodowy Bank Polski
00-919 Warszawa
ul. Świętokrzyska 11/21
tel.: +48 22 185 10 00
faks.: +48 22 185 10 10
www.nbp.pl

Niniejsze opracowanie i jego poprzednie edycje dostępne są na stronie internetowej NBP
<https://nbp.pl/system-platniczy/dane-i-analazy/karty-platnicze/>

© Copyright Narodowy Bank Polski, 2023

Spis treści

Spis treści	2
	2
Streszczenie	3
1. Karty płatnicze w obiegu	5
1.1 Liczba kart	5
1.2 Karty płatnicze w podziale według sposobu rozliczania transakcji	5
1.3 Karty płatnicze w podziale na rodzaje według schematów kartowych	7
1.4 Karty płatnicze w podziale na rodzaje według technologii zapisu danych	7
1.5 Karty płatnicze zbliżeniowe	7
2. Transakcje z wykorzystaniem kart płatniczych	9
2.1 Liczba transakcji	9
2.2 Wartość transakcji	10
2.3 Transakcje bezgotówkowe	10
2.4 Transakcje zbliżeniowe	12
3. Infrastruktura rynku kart płatniczych	14
3.1 Bankomaty	14
3.2 Akceptanci	16
3.3 Punkty handlowo-usługowe	16
3.4 Terminale POS	16
3.5 Punkty oferujące wypłaty sklepowe (<i>cash back</i>)	17
Tabele	19
Spis wykresów	23
Spis tabel	24

Streszczenie

Na koniec 2022 r. na krajowym rynku znajdowało się 44,5 mln kart płatniczych, tj. o 468 tys. więcej (wzrost o 1,1%) w porównaniu z końcem września 2022 r. Podstawową kategorią kart w Polsce pozostawały karty debetowe (83,6%). Ich liczba na koniec 2022 r. wyniosła 37,2 mln i w ciągu kwartału zwiększyła się o 2,4 tys. Drugą najliczniejszą kategorią w Polsce są karty kredytowe (11,6%), których liczba wyniosła 5,2 mln. Liczba kart kredytowych zwiększyła się w IV kwartale 2022 r. o 175 tys. (tj. 3,5%).

Cechą charakterystyczną polskiego rynku jest dominujący udział zbliżeniowych kart płatniczych. Na koniec 2022 r. było 41,6 mln takich kart. W IV kwartale 2022 r. liczba kart zbliżeniowych zmniejszyła się o 159 tys., a ich udział w ogólnej liczbie kart płatniczych wyniósł 93,5%.

W IV kwartale 2022 r. karta płatnicza posłużyła klientom średnio 53 razy do realizacji transakcji zarówno gotówkowych, jak i bezgotówkowych (w kwartale poprzedzającym 55). Natomiast wartość pojedynczej transakcji dokonanej przy użyciu karty płatniczej wynosiła średnio 123 zł (w kwartale poprzedzającym 118 zł), co oznacza wzrost o 3,9%.

Według danych od wydawców kart płatniczych, w IV kwartale 2022 r. przeprowadzono 2,3 mld transakcji kartami płatniczymi o łącznej wartości 288 mld zł. W porównaniu z III kwartałem 2022 r. spadła liczba tych transakcji (o 3,7%), natomiast nieznacznie wzrosła ich wartość (o 0,1%).

W analizowanym okresie przeprowadzono 2,2 mld transakcji bezgotówkowych przy użyciu kart, co w porównaniu z kwartałem poprzedzającym oznacza spadek o 3,7%. Transakcje bezgotówkowe stanowiły 94,4% liczby wszystkich transakcji kartami płatniczymi. Pozostałe 5,6% to transakcje gotówkowe, czyli wypłaty z bankomatów, wypłaty w kasach banków lub wypłaty sklepowe (*cash back*). W IV kwartale 2022 r. wartość transakcji bezgotówkowych wyniosła 163,5 mld zł (wzrost o 1,3% w porównaniu z III kwartałem 2022 r.). Karta płatnicza została wykorzystana do realizacji płatności bezgotówkowych średnio 50 razy (w III kwartale 2022 r. było to 52 razy). Średnia wartość pojedynczej płatności bezgotówkowej nie zmieniła się i wynosiła 74 zł.

W IV kwartale 2022 r. odnotowano spadek liczby transakcji kartami płatniczymi w Internecie. Według danych od agentów rozliczeniowych w okresie tym zrealizowano 53,9 mln takich transakcji, co oznacza spadek o 0,4% w porównaniu z III kwartałem 2022 r. Wartość transakcji w Internecie wyniosła 9,2 mld zł i była większa o 535 mln zł (6,2%).

Na koniec 2022 r. w Polsce było 1,2 mln terminali, od końca września przybyło ich 10,8 tys. (wzrost o 0,9%). Zwiększyła się także (o 0,7%) do 886,5 tys. liczba punktów handlowo-usługowych, które są przystosowane do akceptacji kart płatniczych. Liczba akceptantów wyposażonych w terminale wzrosła w analizowanym okresie o 4 tys. i na koniec 2022 r. wynosiła 569,5 tys.

Na koniec 2022 r. w Polsce funkcjonowało 21,3 tys. bankomatów, od końca września sieć bankomatów zwiększyła się o 103 urządzeń (0,5%). W IV kwartale 2022 r. zrealizowano 122,4 mln

transakcji wypłat z bankomatów (spadek o 6,1% w porównaniu z kwartałem poprzedzającym). Wartość wypłat wyniosła 94,2 mld zł (mniej o 4,9%). Średnia wartość wypłaty w bankomacie wynosiła 769 zł i była większa w porównaniu z III kwartałem o 9 zł.

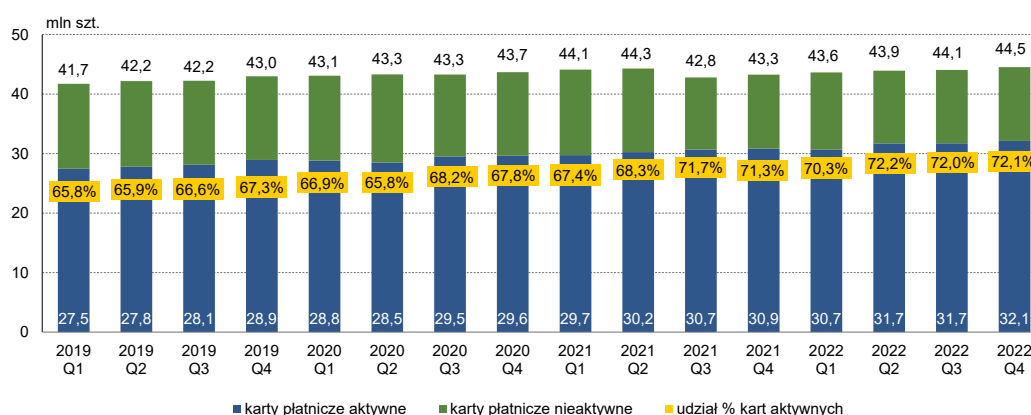
Na koniec 2022 r. usługę wypłaty sklepowej (*cash back*) oferowało 279,6 tys. placówek. W analizowanym okresie sieć placówek zmniejszyła się o 1 062 podmioty. W IV kwartale 2022 r. zarejestrowano 5,4 mln wypłat sklepowych (*cash back*) na kwotę 894,9 mln zł. W porównaniu z poprzedzającym kwartałem odnotowano spadek liczby tych wypłat (o 1,1%), przy równoczesnym wzroście ich wartości (o 7,3%).

1. Karty płatnicze w obiegu

1.1 Liczba kart

Według danych od wydawców kart płatniczych¹, na koniec 2022 r. na polskim rynku było w obiegu 44,5 mln kart płatniczych, czyli więcej o 468 tys. niż na koniec września 2022 r. (Wykres 1). W IV kwartale 2022 r. liczba kart zwiększyła się o 1,1%.

Wykres 1. Liczba kart płatniczych oraz liczba kart płatniczych aktywnych na koniec kolejnych kwartałów w okresie I kwartał 2019 r. – IV kwartał 2022 r.

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od wydawców kart płatniczych

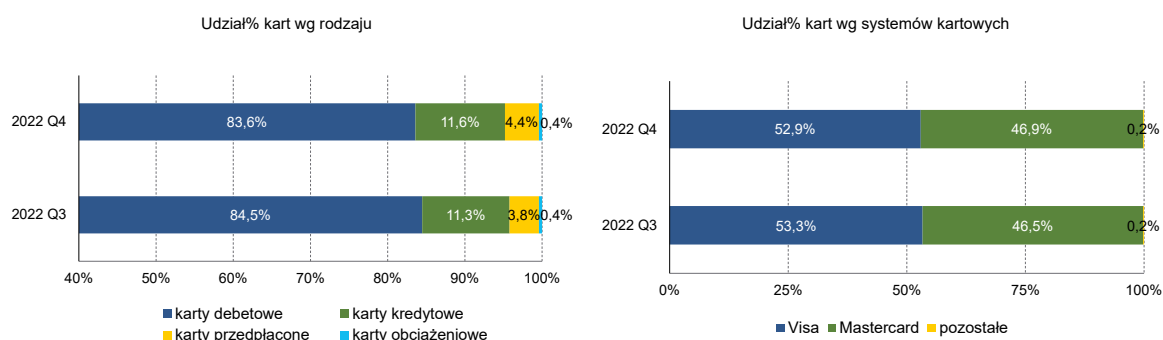
Szczególną kategorię stanowią karty aktywne, tj. karty, którymi dokonano co najmniej jednej transakcji gotówkowej bądź bezgotówkowej w danym kwartale. Na koniec 2022 r. liczba takich kart wyniosła 31,1 mln, co stanowiło 72,1% wszystkich wyemitowanych kart płatniczych (Wykres 1). W IV kwartale 2022 r. liczba kart aktywnych zwiększyła się o 395 tys., tj. o 1,2%.

1.2 Karty płatnicze w podziale według sposobu rozliczania transakcji

Na koniec 2022 r. największy udział (83,6%) w polskim rynku kart płatniczych – podobnie jak we wcześniejszych latach – miały karty debetowe (Wykres 2). Na drugiej pozycji pod względem liczebności (z udziałem 11,6%) były karty kredytowe. Karty przedpłacone miały 4,4% udziału w rynku. Najmniej liczną kategorię stanowiły karty obciążeniowe (0,4% rynku).

¹ Dane o liczbie kart płatniczych w Polsce są publikowane na stronie internetowej NBP: https://static.nbp.pl/systemy/platniczy/karty_liczba.xlsx

Wykres 2. Struktura wydanych kart w podziale według rodzaju kart i według poszczególnych systemów kartowych na koniec III oraz IV kwartału 2022 r.

Źródło: dane od wydawców kart płatniczych

Karty debetowe charakteryzują się tym, że umożliwiają dokonywanie zakupów lub wypłatę gotówki tylko do wysokości środków zgromadzonych na rachunku bankowym. Transakcje wykonywane przy użyciu kart debetowych (z wyjątkiem transakcji realizowanych z wykorzystaniem funkcji zbliżeniowej w trybie off-line) są autoryzowane, tzn. że przy każdym użyciu karty weryfikowana jest karta płatnicza oraz dostępność środków zgromadzonych na rachunku bankowym. Karty debetowe są wydawane przez większość banków standardowo w pakiecie do każdego otwieranego rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego. Na koniec 2022 r. liczba kart debetowych wyniosła 37,2 mln (było ich więcej o 2,4 tys. niż na koniec września).

Karty kredytowe umożliwiają posiadaczowi skorzystanie z oferowanego przez bank limitu kredytowego. Bank w ofercie dotyczącej kart kredytowych wyznacza zazwyczaj tzw. okres bezodsetkowy, w którym klient może dokonywać płatności, korzystając z nieoprocentowanego kredytu. Na okres bezodsetkowy składa się miesięczny okres rozliczeniowy (28-31 dni) i okres na spłatę zadłużenia bez odsetek (około 20-25 dni, w zależności od banku i rodzaju karty). Posiadanie karty kredytowej nie jest związane z koniecznością otwarcia rachunku bieżącego w banku wydającym kartę kredytową. Na koniec 2022 r. liczba kart kredytowych wyniosła 5,2 mln. W IV kwartale 2022 r. ich liczba zwiększyła się o 175,0 tys., tj. o 3,5%.

Wartość kredytów zaciągniętych w rachunkach kart kredytowych wyniosła w Polsce na koniec 2022 r. 13,807 mld zł, co oznacza spadek o 151 mln zł (tj. o 1,1%) w porównaniu z końcem III kwartału. Udział kredytów zagrożonych w ogólnej wartości kredytów udzielonych w rachunkach kart kredytowych wyniósł 6,4% i był większy o 0,2 punktu procentowego.

Karty przedpłacone (*prepaid cards*) umożliwiają dokonywanie płatności z wykorzystaniem środków dostępnych na przypisanym do karty rachunku płatniczym. Przed użyciem karty rachunek ten należy zasilić środkami, np. poprzez polecenie przelewu zlecone w serwisie bankowości internetowej. Na koniec 2022 r. liczba kart przedpłaconych wyniosła 2,0 mln, czyli było ich więcej o 290,7 tys. niż na koniec września 2022 r. (wzrost o 17,4%).

Karty obciążeniowe (*charge*) pozwalają na korzystanie z przyznanego miesięcznego limitu kredytowego. Rachunek posiadacza karty obciążeniowej jest obciążany przez bank – z reguły raz

w miesiącu – kwotą należności z tytułu wykorzystania limitu kredytowego. W analizowanym kwartale liczba kart obciążeniowych zwiększyła się o 142 i na koniec 2022 r. wyniosła 179,1 tys.

1.3 Karty płatnicze w podziale na rodzaje według schematów kartowych

Na koniec 2022 r. przeważającą pozycję na polskim rynku, jeśli chodzi o organizacje płatnicze, z logo których są wydawane karty płatnicze, nadal utrzymywała organizacja Visa. Do tej organizacji należało 52,9% wydanych w Polsce kart płatniczych (jej udział spadł o 0,4 punktu procentowego w porównaniu z końcem września, natomiast drugie miejsce – z 46,9% udziałem w rynku – zajmowała organizacja Mastercard (wykres 2). Udział pozostałych kart, w tym głównie kart własnych banków, na koniec 2022 r. wyniósł 0,2%.

1.4 Karty płatnicze w podziale na rodzaje według technologii zapisu danych

Karty płatnicze są sklasyfikowane także ze względu na zastosowaną w nich technologię zapisu danych. Można wyróżnić cztery podstawowe kategorie: karty wyposażone tylko w pasek magnetyczny, karty z paskiem magnetycznym i mikroprocesorem (tzw. karty hybrydowe), karty wyposażone tylko w mikroprocesor oraz karty wirtualne (Tabele

Tabela 1, str. 19).

Na koniec 2022 r. kart hybrydowych (tj. wyposażonych zarówno w pasek magnetyczny, jak i mikroprocesor) było w obiegu 42,3 mln (wzrost w porównaniu z końcem września o 328,9 tys.). Karty hybrydowe dominują na krajowym rynku i na koniec 2022 r. stanowiły 94,9% wszystkich kart płatniczych w Polsce.

W analizowanym okresie liczba kart wyposażonych wyłącznie w pasek magnetyczny zwiększyła się o 190 tys. (17,8%) i na koniec 2022 r. wyniosła 1,3 mln. Karty wyposażone wyłącznie w pasek magnetyczny miały 2,8% udziału w polskim rynku kart płatniczych, czyli więcej niż na koniec września 2022 r. (2,4%).

Od 2004 r. na polskim rynku polskim występują tzw. karty wirtualne, służące do dokonywania płatności za pośrednictwem Internetu oraz płatności mobilnych. Na koniec 2022 r. liczba takich kart spadła do 653,5 tys. (o 23,6 tys. mniej niż na koniec września). Udział tych kart w ogólnej liczbie kart płatniczych wynosił 1,5%. Na koniec 2022 r. łączna liczba kart wyposażonych tylko w mikroprocesor EMV wyniosła 351,5 tys. (spadek o 27,1 tys., tj. o 7,1% w analizowany kwartale). Udział tych kart w ogólnej liczbie wydanych kart wyniósł 0,8%.

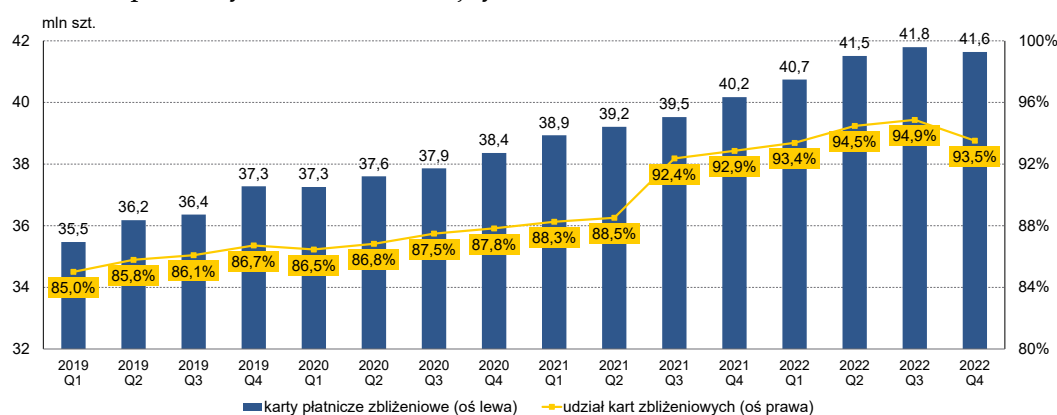
1.5 Karty płatnicze zbliżeniowe

Transakcje zbliżeniowe odbywają się bezstykowo (konieczne jest tylko zbliżenie karty do terminala). Transakcje zbliżeniowe są możliwe dzięki technologii, która wykorzystuje

umieszczony w karcie miniaturowy układ scalony oraz wbudowaną antenę radiową. Od czerwca 2020 r. podanie kodu PIN jest wymagane dla realizacji płatności powyżej 100 zł.

Według danych przekazanych przez wydawców kart płatniczych, na koniec 2022 r. w obiegu znajdowało się 41,6 mln kart z funkcją zbliżeniową. W IV kwartale 2022 r. liczba tych kart zmniejszyła się o 158,7 tys., co stanowiło spadek o 0,4% (Tabela 3, str. 20). Na koniec 2022 r. udział kart zbliżeniowych w krajowym rynku kart płatniczych osiągnął 93,5% (Wykres 3).

Wykres 3. Liczba wyemitowanych kart zbliżeniowych oraz udział kart zbliżeniowych w liczbie wszystkich kart płatniczych na koniec kolejnych kwartałów w latach 2019 - 2022

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od wydawców kart płatniczych

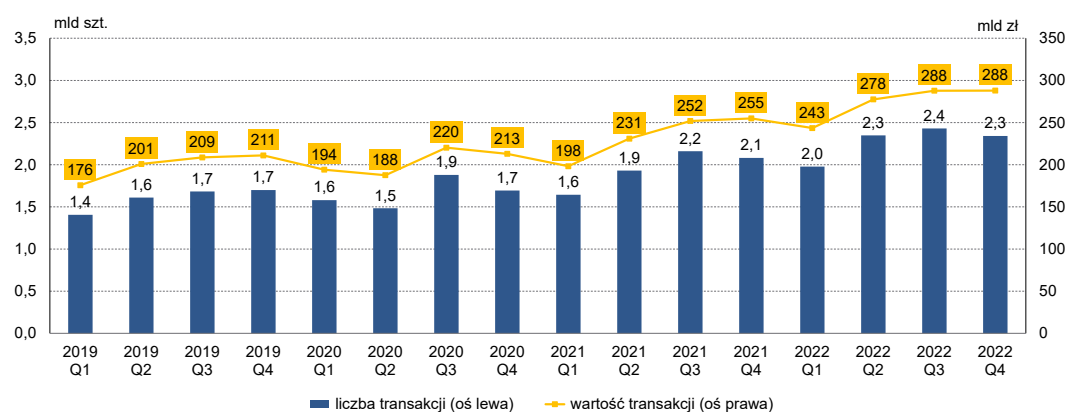
Oprócz kart zbliżeniowych na polskim rynku funkcjonują inne nośniki umożliwiające dokonywanie płatności zbliżeniowych. Są to karty zainstalowane w telefonie, zegarki, opaski oraz tzw. stickery. Na koniec 2022 r. wszystkich zbliżeniowych instrumentów płatniczych, bazujących na kartach płatniczych, było łącznie 49 mln. Ich liczba od końca września 2022 r. zwiększyła się o 994,9 tys., tj. o 2,1%.

2. Transakcje z wykorzystaniem kart płatniczych

2.1 Liczba transakcji

Według danych od wydawców kart płatniczych, w IV kwartale 2022 r. przeprowadzono przy użyciu kart płatniczych 2,341 mld transakcji (gotówkowych oraz bezgotówkowych)². W porównaniu z III kwartałem 2022 r. liczba ta zmniejszyła się o 90,2 mln, tj. o 3,7% (Wykres 4.).

Wykres 4. Liczba i wartość transakcji kartami w kolejnych kwartałach w latach 2019 - 2022

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od wydawców kart płatniczych

Dominująca część transakcji (94,1%) była nadal dokonywana kartami debetowymi. Znacznie rzadziej transakcje realizowano z użyciem kart kredytowych (5,4%), kart przedpłaconych (0,4%) oraz kart obciążeniowych (0,1%). Wskaźniki te nie zmieniły się istotnie w porównaniu z poprzedzającym kwartałem.

Do kategorii transakcji kartowych, o których informacje są przekazywane przez wydawców kart płatniczych do NBP, zalicza się wszystkie rodzaje transakcji, jakie można przeprowadzić przy użyciu karty, np. wypłaty gotówki z bankomatu, wypłaty gotówki w kasie banku, wypłaty sklepowe (*cash back*), płatności bezgotówkowe w punktach handlowo-usługowych i płatności bezgotówkowe za pośrednictwem Internetu. Przedstawiane dane obejmują wszystkie transakcje dokonane przy użyciu kart – zarówno operacje na terenie Polski, jak i poza jej granicami.

² Dane o liczbie transakcji są publikowane na stronie internetowej NBP:

https://static.nbp.pl/systemy/platniczy/transakcje_liczba.xlsx

Transakcje bezgotówkowe stanowiły 94,4% liczby wszystkich transakcji przy użyciu kart płatniczych.

2.2 Wartość transakcji

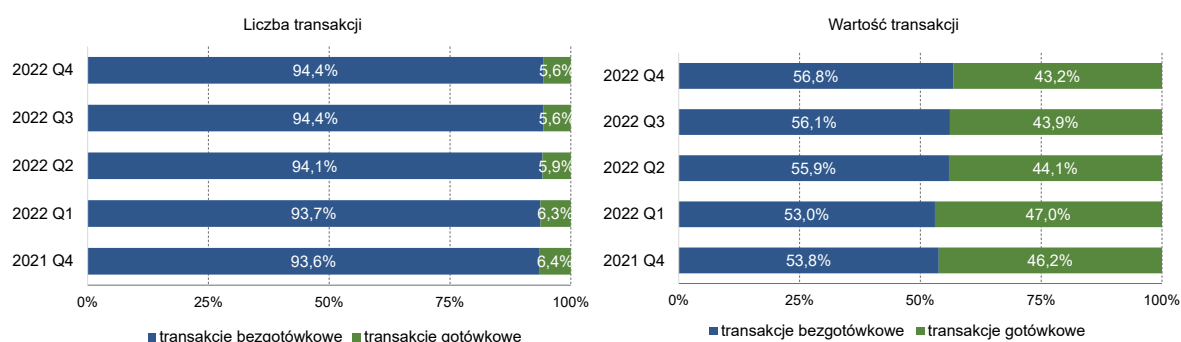
W IV kwartale 2022 r. przy użyciu kart płatniczych dokonano transakcji na łączną kwotę 288,0 mld zł³. Wartość ta zwiększyła się w porównaniu z III kwartałem o 157 mln zł, tj. o 0,1% (Wykres 4). Udział transakcji gotówkowych w wartości transakcji kartami płatniczymi dokonanych w analizowanym okresie wyniósł 43,2%. Jako transakcje gotówkowe realizowane przy użyciu tych kart rozumiane są: wypłaty gotówkowe z bankomatów, wypłaty w kasach banków oraz wypłaty sklepowe (*cash back*).

W IV kwartale 2022 r. średnia wartość transakcji (gotówkowych oraz bezgotówkowych) przeprowadzonej kartą płatniczą wyniosła 123 zł (w kwartale poprzedzającym było to 118 zł). Innym wskaźnikiem charakteryzującym zachowania użytkowników kart płatniczych jest średnia liczba transakcji przeprowadzanych pojedynczą kartą. W IV kwartale 2022 r. na jedną kartę przypadało średnio 52 transakcji (w poprzedzającym kwartale – 55 transakcji).

2.3 Transakcje bezgotówkowe

W IV kwartale 2022 r., według danych przekazanych przez wydawców kart płatniczych, przeprowadzono 2,2 mld transakcji bezgotówkowych (spadek w porównaniu z poprzedzającym kwartałem mniej o 84,6 mln transakcji). Transakcje bezgotówkowe stanowiły 94,4% liczby wszystkich transakcji kartowych (Tabela 2, str. 19).

Wykres 5. Udział transakcji bezgotówkowych i gotówkowych w ogólnej liczbie oraz wartości transakcji kartowych w kolejnych kwartałach w okresie IV kwartał 2021 r. – IV kwartał 2022 r.

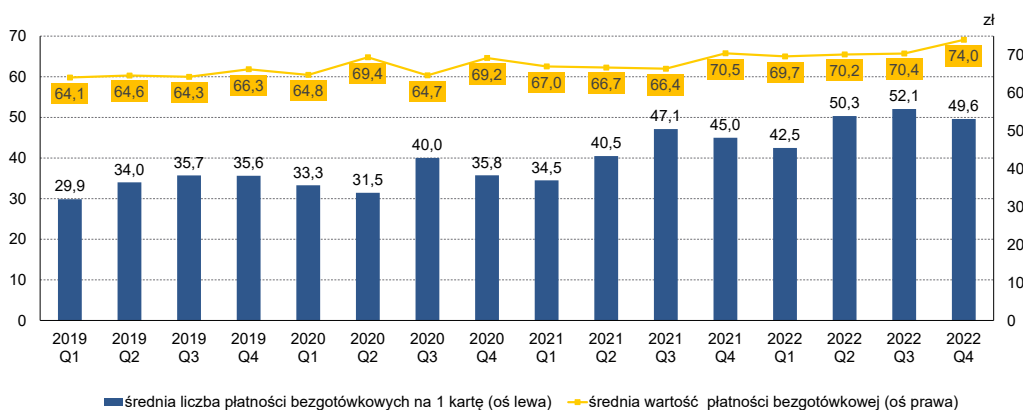
Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od wydawców kart płatniczych

³ Dane dotyczące wartości transakcji są dostępne w: https://static.nbp.pl/systemy/platniczy/transakcje_wartosc.xlsx

W wartości transakcji przeprowadzonych przy użyciu kart płatniczych również, choć w znacznie mniejszym stopniu, przeważają transakcje bezgotówkowe (56,8%). W omawianym kwartale wskaźnik ten zwiększył się o 0,7 pkt. procentowego, natomiast w całym 2022 r. nastąpił wzrost o 3 pkt. procentowe (Wykres 5). Według danych od wydawców kart płatniczych, w IV kwartale 2022 r. przy użyciu kart płatniczych dokonano na polskim rynku transakcji bezgotówkowych na kwotę 163,5 mld zł. W porównaniu z III kwartałem 2022 r. wartość transakcji bezgotówkowych była większa o 2,0 mld zł (wzrost o 1,3%).

W analizowanym okresie średnia wartość transakcji bezgotówkowej przy użyciu karty płatniczej wzrosła o 5,1% i wyniosła 74 zł (w III kwartale było to 70,4 zł). Pojedyncza karta płatnicza posłużyła do realizacji średnio 50 transakcji bezgotówkowych, gdy w kwartale poprzedzającym było to 52 transakcji (Wykres 6).

Wykres 6. Średnia liczba transakcji bezgotówkowych realizowanych pojedynczą kartą płatniczą w kwartałach od 2019 r.

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od wydawców kart płatniczych

Drugim źródłem informacji o transakcjach przeprowadzonych przy użyciu kart płatniczych są agenci rozliczeniowi działający na rynku polskim. Rejestrują oni transakcje przeprowadzane w punktach handlowo-usługowych, akceptujących elektroniczne instrumenty płatnicze na terenie kraju przez klientów polskich oraz zagranicznych. Są to głównie transakcje o charakterze bezgotówkowym, przeprowadzane w terminalach POS bądź za pośrednictwem Internetu, ale również transakcje gotówkowe w formie wypłat sklepowych.

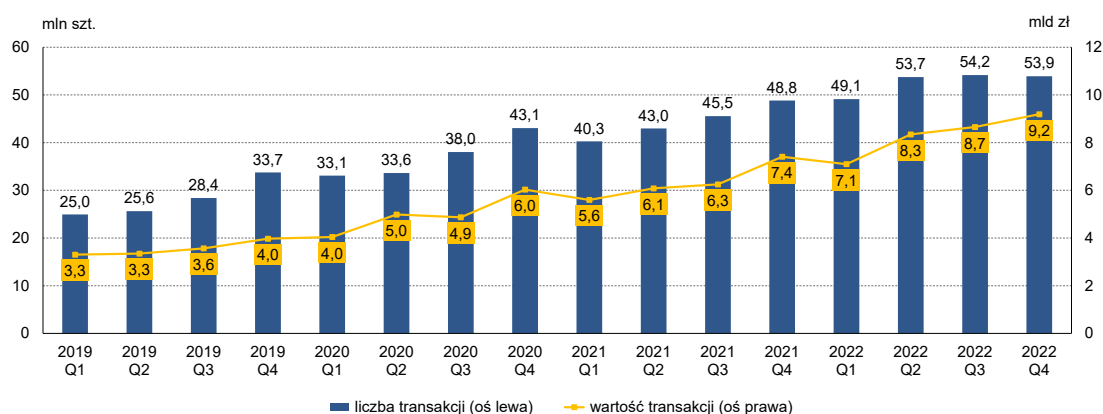
Z danych uzyskanych od agentów rozliczeniowych⁴ wynika, że w IV kwartale 2022 r. zarejestrowano blisko 2,17 mld transakcji kartami płatniczymi (o 80,6 mln mniej w porównaniu z III kwartałem). Ich wartość wyniosła 154,5 mld zł, co oznacza wzrost o 3,6 mld zł, tj. o 2,4%. W IV kwartale 2022 r. średnia wartość pojedynczej transakcji bezgotówkowej wyniosła 71,2 zł (w kwartale poprzedzającym było to 67,0 zł).

⁴ Dane od agentów rozliczeniowych dotyczące funkcjonowania rozliczeń transakcji kartami płatniczymi są publikowane na internetowej stronie NBP : <https://static.nbp.pl/systemy/platniczy/akceptanci.xlsx>

W IV kwartale 2022 r. kartami płatniczymi w Internecie zrealizowano 53,9 mln transakcji (Wykres 7), tj. o 232 tys. mniej w porównaniu z III kwartałem 2022 r. Udział transakcji internetowych w ogólnej liczbie płatności bezgotówkowych wyniósł 2,48%.

W analizowanym okresie klienci dokonali w Internecie przy użyciu kart płatniczych transakcji na łączną kwotę 9,2 mld zł. W porównaniu z poprzedzającym kwartałem wartość tych transakcji była większa o 535,4 mln zł (tj. o 6,2%). Transakcje kartowe realizowane w Internecie stanowiły pod względem wartości 5,95% wszystkich transakcji bezgotówkowych.

Wykres 7. Liczba transakcji i wartość transakcji przeprowadzanych przy użyciu kart w Internecie w kolejnych kwartałach w latach 2019 - 2022

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od agentów rozliczeniowych

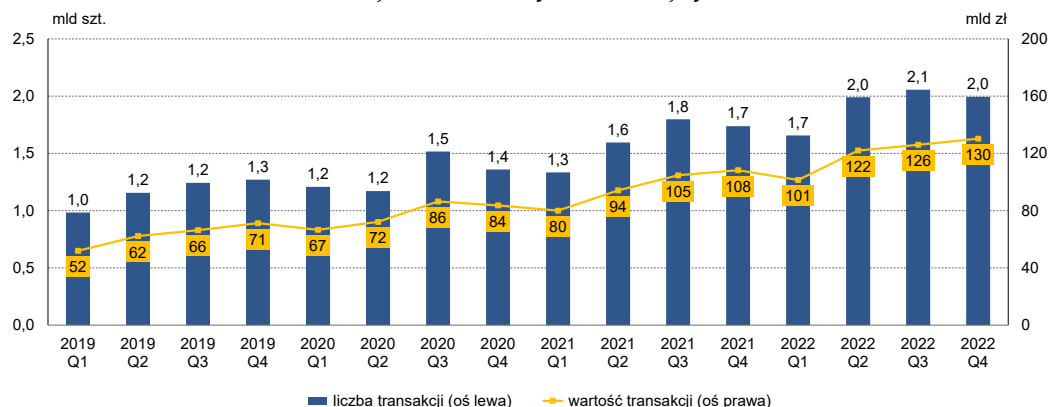
2.4 Transakcje zbliżeniowe

Transakcje kartowe należy rozumieć jako transakcje dokonane przy użyciu trzech różnych nośników, tj. 1) tradycyjnych (plastikowych) kart płatniczych, 2) przy wykorzystaniu aplikacji zainstalowanych w telefonie, 3) innych nośników np. gadżetów i stickerów. Wyróżnione i omawiane poniżej kategorie – transakcji bezgotówkowych oraz transakcji zbliżeniowych – także należy rozumieć jako odnoszące się do transakcji dokonanych przy użyciu tych trzech różnych nośników (a nie jedynie przy użyciu kart plastikowych).

W IV kwartale 2022 r. dokonano w Polsce 2,0 mld transakcji zbliżeniowych (Tabela 3, str.20). W porównaniu z III kwartałem 2022 r. liczba takich transakcji zmniejszyła się o 62,5 mln (tj. o 3,0%). Ich wartość wyniosła 130,3 mld zł i była większa o 4,3 mld zł (tj. o 3,4%) w porównaniu z III kwartałem 2022 r. (Wykres 8).

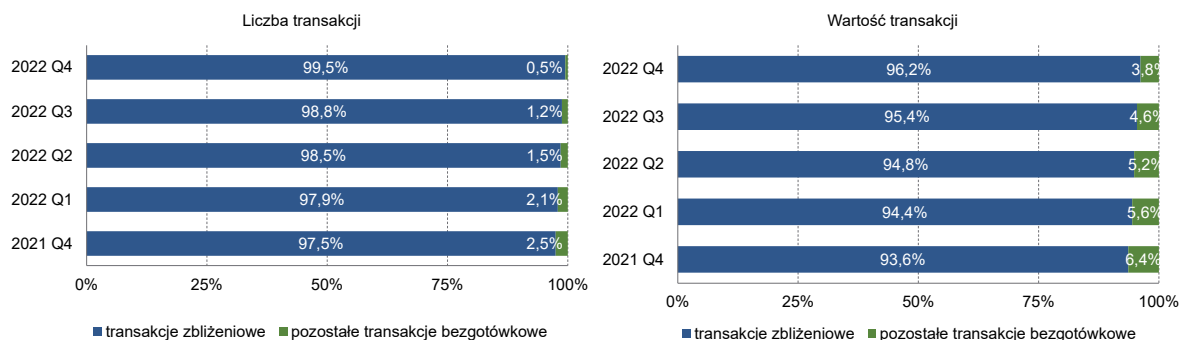
W IV kwartale 2022 r. udział płatności zbliżeniowych w ogólnej liczbie płatności bezgotówkowych w terminalach POS na terenie Polski (bez uwzględniania transakcji w Internecie) osiągnął historycznie najwyższy poziom 99,5%. Udział transakcji zbliżeniowych w całości obrotów bezgotówkowych przeprowadzanych kartami płatniczymi systematycznie wzrasta i w analizowanym okresie wyniósł rekordowe 96,2% (Wykres 9).

Wykres 8. Liczba i wartość transakcji zbliżeniowych w kolejnych kwartałach w latach 2019 - 2022

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od wydawców kart płatniczych

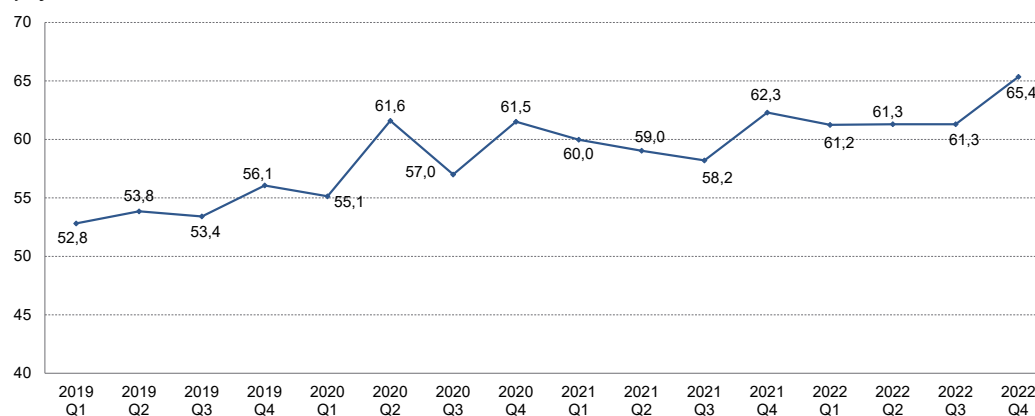
Wykres 9. Udział transakcji zbliżeniowych w liczbie i wartości transakcji kartowych bezgotówkowych w kolejnych kwartałach w okresie IV kwartał 2021 r. – IV kwartał 2022 r.

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od wydawców kart płatniczych

W analizowanym kwartale średnia wartość pojedynczej transakcji wyniosła 65,4 zł i była większa o 6,6% niż w poprzedzającym kwartale (Wykres 10). W omawianym okresie limit kwoty pojedynczej transakcji zbliżeniowej niewymagającej podawania kodu z PIN wynosił 100 zł.

Wykres 10. Średnia wartość pojedynczej transakcji przeprowadzonej w formie zbliżeniowej w kolejnych kwartałach w latach 2019 - 2022

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od wydawców kart płatniczych

3. Infrastruktura rynku kart płatniczych

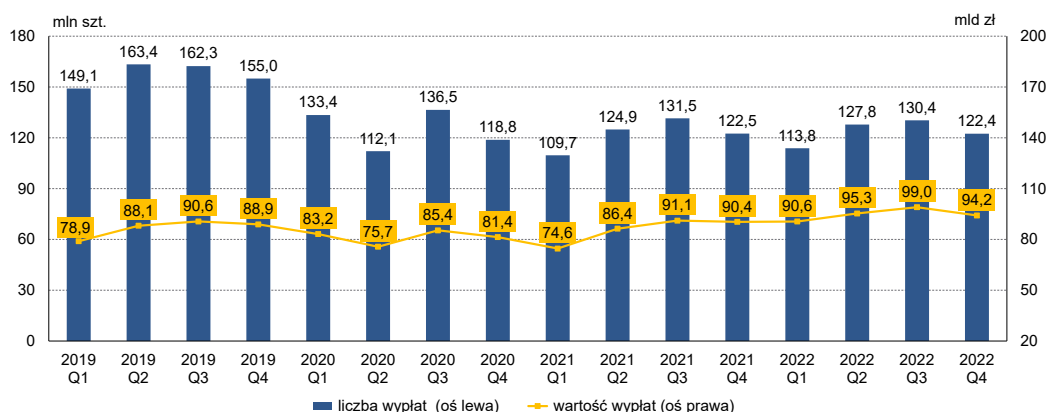
3.1 Bankomaty

Na koniec 2022 r. w Polsce było 21,3 tys. bankomatów⁵. W IV kwartale 2022 r. liczba bankomatów zwiększyła się o 103 urządzenia, co stanowi (tj. o 0,5%). Jako bankomaty rozumiane są zlokalizowane na terytorium Polski urządzenia dwojakiego rodzaju: 1) tradycyjne bankomaty, które umożliwiają jedynie wypłatę gotówki oraz 2) recyklery – urządzenia umożliwiające zarówno wypłatę, jak i wpłatę gotówki. Natomiast urządzeń umożliwiających klientom dokonanie wpłaty gotówki – wpłatomatów i recyclerów – było dostępnych 10,2 tys. W IV kwartale 2023 r. liczba takich urządzeń zwiększyła się o 363 (tj. o 3,7%).

W IV kwartale 2022 r. zrealizowano w bankomatach 146,2 mln różnego typu transakcji, do których zalicza się wypłaty gotówkowe, depozyty gotówkowe, przelewy oraz zakupy towarów i usług. W porównaniu z III kwartałem liczba ta była mniejsza o 8,3 mln transakcji (tj. o 5,4%).

Wypłaty gotówki są dominującym typem transakcji realizowanych w bankomatach. W IV kwartale 2022 r. stanowiły one 83,7% wszystkich transakcji bankomatowych (w poprzedzającym kwartale udział ten wyniósł 84,4%). W analizowanym okresie w bankomatach na terenie kraju odnotowano 122,4 mln transakcji wypłat gotówki, tj. o 7,9 mln mniej w porównaniu z kwartałem poprzedzającym (Wykres 11). Kwota wypłat gotówki w bankomatach w była mniejsza o 4,9 mld zł i wyniosła 94,2 mld zł

Wykres 11. Liczba i wartość wypłaty gotówki przeprowadzanych w bankomatach w kolejnych kwartałach w latach 2019 - 2022

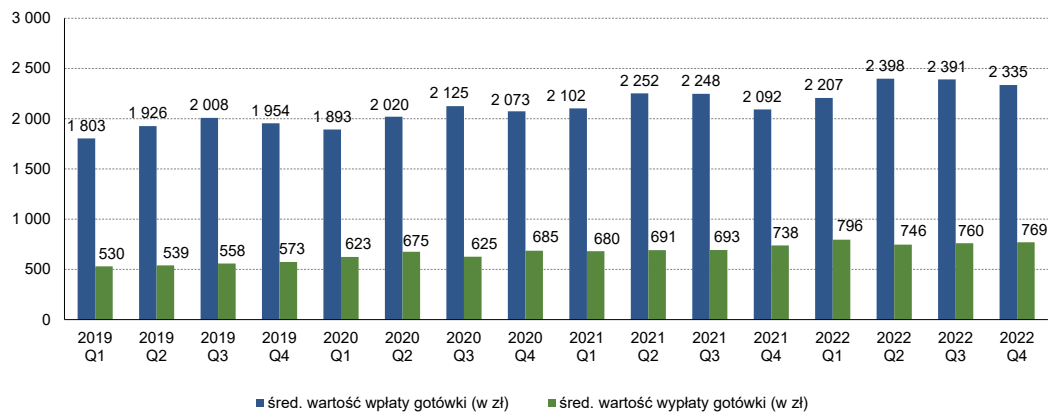

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od banków i niebankowych operatorów bankomatów

⁵ Dane dotyczące transakcji w bankomatach są dostępne: <https://static.nbp.pl/systemy/platniczy/bankomaty.xlsx>

W IV kwartale 2022 r. średnio dziennie realizowano w jednym bankomacie 62 wypłaty gotówkowe. Częstość wypłat w bankomatach była mniejsza o 6,1% (w III kwartale 2022 r. (wskaźnik ten wyniósł 67). W IV kwartale 2022 r. średnia wartość pojedynczej wypłaty gotówki wyniosła 769 zł (Wykres 12).

Wykres 12. Średnia wartość transakcji wypłaty gotówki oraz wpłaty gotówki w bankomacie w kolejnych kwartałach w latach 2019 - 2022

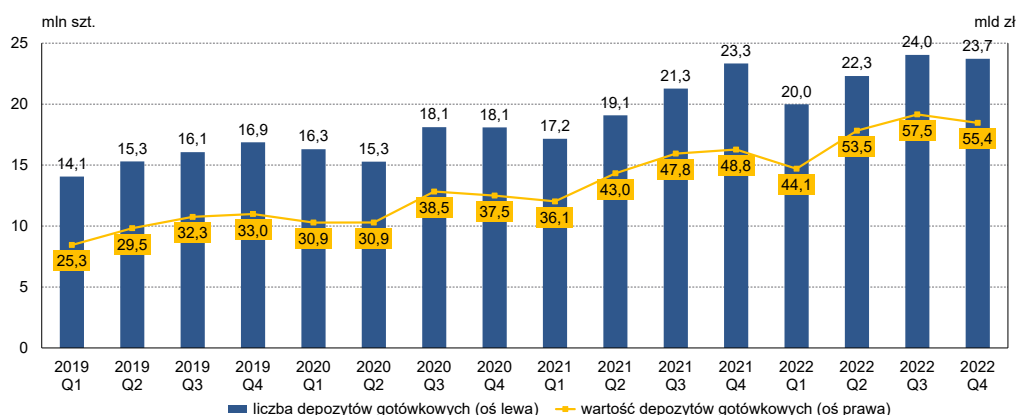

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od banków i niebankowych operatorów bankomatów

W IV kwartale 2022 r. średnia wartość transakcji bankomatowej, tj. uwzględniająca wszystkie wskazane wcześniej typy transakcji, wyniosła 1 023 zł., czyli była większa niż wspomniana średnia wartość wypłaty gotówki w bankomacie (769 zł). Różnica między średnią wartością transakcji bankomatowej i wypłaty gotówki wynika z rosnącej liczby wpłat gotówkowych, które mają wyższą średnią wartość niż pozostałe typy transakcji bankomatowych.

Średnia wartość depozytu gotówkowego w IV kwartale 2022 r. wyniosła 2 335 zł, spadek o 2,4% w porównaniu z kwartałem poprzedzającym (Tabela 4, str. 21). W IV kwartale 2022 r. odnotowano 23,7 mln transakcji depozytów gotówkowych w urządzeniach przyjmujących takie wpłaty (Wykres 13), mniej o 314 tys. transakcji w porównaniu z III kwartałem 2022 r.. Obecnie średnio co szósta transakcja dokonywana w bankomatach to wpłata gotówki. W omawianym kwartale depozyty gotówkowe stanowiły 16,2% liczby wszystkich rejestrowanych w bankomatach transakcji (udział ten wzrósł o 0,6 punktu procentowego w porównaniu z III kwartałem 2022 r.). Wartość tych depozytów wyniosła 55,4 mld zł, co oznacza spadek o 2,1 mld zł (tj. o 3,6%).

Wykres 13. Liczba i wartość transakcji wpłaty gotówki w urządzeniach umożliwiających dokonanie depozytu w kolejnych kwartałach w latach 2019 - 2022

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od banków i niebankowych operatorów bankomatów

3.2 Akceptanci

Liczba akceptantów od kilku lat systematycznie rośnie. Z danych uzyskanych od agentów rozliczeniowych wynika, że na koniec 2022 r. na polskim rynku funkcjonowało 618,5 tys. akceptantów, tj. o 7,0 tys. więcej w porównaniu z końcem września 2022 r. (Tabela 5, str. 22).

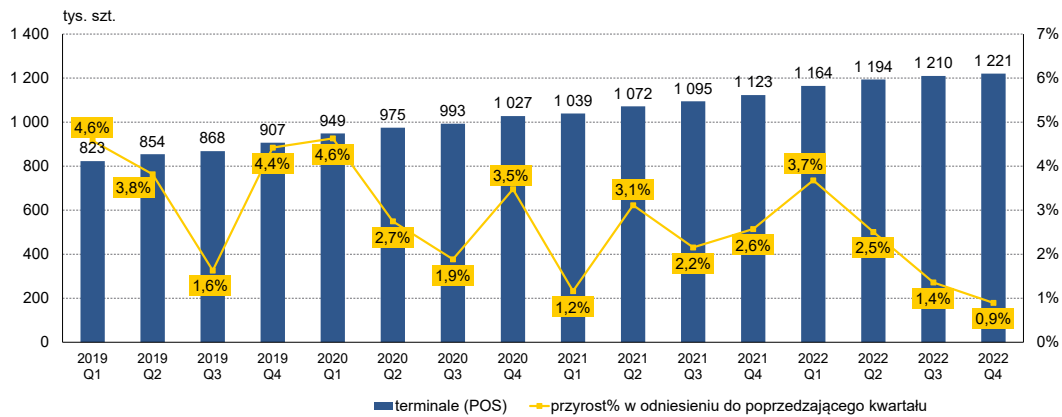
3.3 Punkty handlowo-usługowe

Liczba punktów handlowo-usługowych akceptujących płatności dokonywane przy użyciu elektronicznych instrumentów płatniczych rośnie od kilkunastu lat, co przekłada się na większą dostępność sieci akceptacji dla posiadaczy bezgotówkowych instrumentów płatniczych. Z danych uzyskanych od agentów rozliczeniowych wynika, że na polskim rynku na koniec 2022 r. funkcjonowało 959,9 tys. takich punktów handlowo-usługowych. Ich liczba w IV kwartale 2022 r. zwiększyła się o 10,9 tys. placówek, tj. o 1,1%.

3.4 Terminale POS

Na krajowym rynku akceptacji kart płatniczych systematycznie wzrasta także liczby terminali płatniczych. Według danych przekazywanych przez agentów rozliczeniowych, na koniec 2022 r. funkcjonowało w Polsce 1,2 mln terminali, o 10,8 tys. więcej w porównaniu z końcem września (Wykres 14). Wprowadzenie od 1 stycznia 2022 r. przepisów zobowiązujących do akceptacji płatności bezgotówkowych przedsiębiorców posiadających kasę fiskalną oznacza w praktyce rozbudowanie sieci akceptacji. W 2022 r. wprowadzono na rynek 97,5 tys. nowych terminali POS.

Wykres 14. Liczba terminali na koniec kolejnych kwartałów w latach 2019 - 2022 oraz wzrost tej liczby względem poprzedzającego kwartału

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od agentów rozliczeniowych

3.5 Punkty oferujące wypłaty sklepowe (*cash back*)

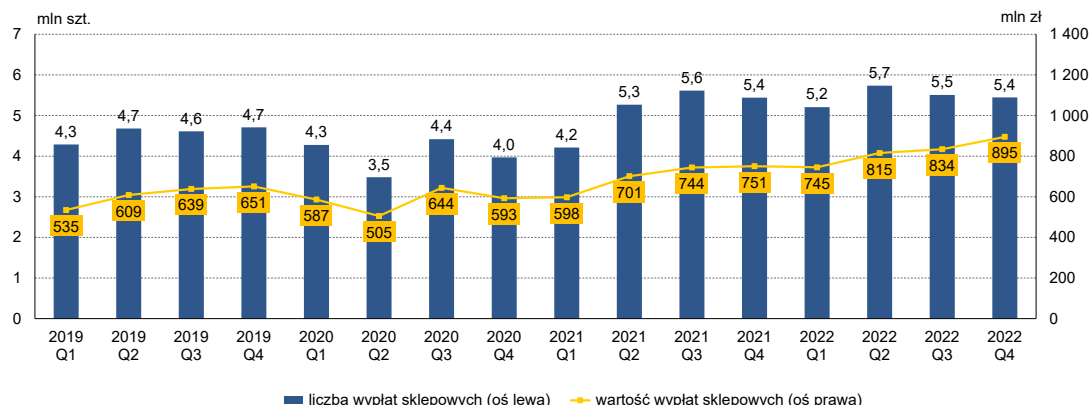
Od 2006 r. na polskim rynku dostępna jest usługa *cash back*, która umożliwia posiadaczom kart wypłatę gotówki przy okazji płacenia za zakupy w placówce handlowej. Użytkownik karty płatniczej równoległe z dokonywaniem transakcji bezgotówkowej (o dowolnej wartości) może zgłosić chęć dokonania dodatkowej transakcji w postaci wypłaty gotówki. We wrześniu 2022 r. obydwie organizacje kart płatniczych zwiększyły limit takiej wypłaty do 1 000 zł (wcześniej limit ten wynosił 500 zł dla kart Mastercard oraz 300 zł dla kart Visa).

Na koniec 2022 r. wypłatę gotówki oferowało swoim klientom około 279,6 tys. placówek handlowych (sklepy i supermarkety, stacje benzynowe, hotele, salony prasowe i inne punkty handlowo-usługowe). Oznacza to, że w IV kwartale 2022 r. liczba wspomnianych placówek zmniejszyła się o 1,1 tys. punktów (tj. o 0,4%).

Według danych od agentów rozliczeniowych, terminali przystosowanych do obsługi wypłat sklepowych na koniec 2022 r. było 353,2 tys., czyli o 3,1 tys. mniej niż trzy miesiące wcześniej. Zmniejszająca się zarówno liczba punktów handlowych, jak i liczba terminali umożliwiających wypłatę sklepową potwierdza małą popularność wypłaty sklepowej na polskim rynku.

W IV kwartale 2022 r. przeprowadzono 5,5 mln wypłat sklepowych i w porównaniu z III kwartałem było ich mniej o 58,5 tys. Wartość wypłat sklepowych wyniosła 894,9 mln zł, wzrost o 60,8 mln zł, tj. o 7,3% (Wykres 15).

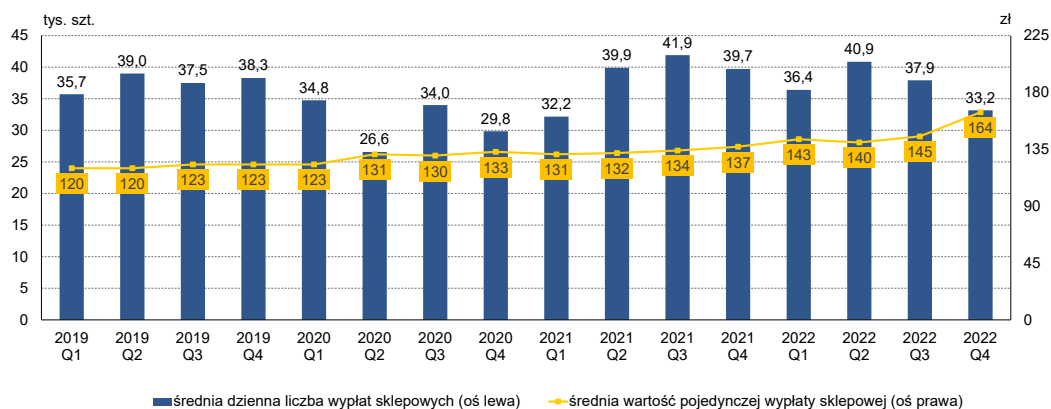
Wykres 15. Liczba i wartość wypłat sklepowych w kolejnych kwartałach w latach 2019 - 2022

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od wydawców kart płatniczych

Średnia dzienna liczba wypłat sklepowych w IV kwartale 2022 r. wyniosła 33,2 tys., czyli wyraźnie zmniejszyła się w porównaniu z kwartałem poprzedzającym. W IV kwartale 2022 r. średnia wartość pojedynczej transakcji wypłaty sklepowej wyniosła 164 zł (wykres 16).

Wykres 16. Średnia dzienna liczba wypłat sklepowych i średnia wartość pojedynczej wypłaty sklepowej w kolejnych kwartałach w latach 2019 - 2022

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od wydawców kart płatniczych

Tabele

Tabela 1. Liczba kart płatniczych w III i IV kwartale 2022 r.

Liczba kart płatniczych	2022 Q3	2022 Q4	Zmiana	Zmiana %
Ogółem	44 054 919	44 523 137	468 218	1,1 %
Karty debetowe	37 215 366	37 217 776	2 410	0,01%
udział	84,5	83,6	- 0,9	
Karty kredytowe	4 985 345	5 160 318	174 973	3,5%
udział	11,3	11,6	0,3	
Karty obciążeniowe	178 947	179 089	142	0,1%
udział	0,4	0,4	0	
Karty przedpłacone	1 675 261	1 965 954	290 693	17,4%
udział	3,8	4,4	0,6	
Karty z paskiem magnetycznym oraz mikroprocesorem	41 934 830	42 263 736	328 906	0,8%
udział	95,2	94,9	- 0,3	
Karty tylko z paskiem magnetycznym	1 064 466	1 254 417	189 951	17,8%
udział	2,4	2,8	0,4	
Karty wirtualne	677 080	653 491	- 23 589	- 3,5%
udział	1,5	1,5	0	
Karty tylko z mikroprocesorem EMV	378 543	351 493	- 27 050	- 7,1%
udział	0,9	0,8	- 0,1	
Karty dla klientów indywidualnych	39 644 107	39 825 523	181 416	0,5%
udział	90,0	89,5	- 0,5	
Karty dla klientów biznesowych	4 410 812	4 697 614	286 802	6,5%
udział	10,0	10,6	0,6	
Karty aktywne ¹	31 720 150	32 115 406	395 256	1,2%
udział	72,0	72,2	0,2	

Uwaga: 1. Kartę uznaje się za aktywną, jeśli w kwartale zarejestrowano nią co najmniej jedną transakcję.

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od wydawców kart płatniczych

Tabela 2. Transakcje kartami płatniczymi w III i IV kwartale 2022 r.

Transakcje kartami płatniczymi	2022 Q3	2022 Q4	Zmiana	Zmiana %
Ogółem				
Liczba transakcji	2 430 787 871	2 340 587 711	- 90 200 160	- 3,7%
Wartość transakcji (w zł)	287 803 806 630	287 961 236 985	157 430 355	0,1%
Średnia liczba transakcji na jedną kartę	55,2	52,57	- 2,6	- 4,7%
Średnia wartość transakcji (w zł)	118,4	123,0	4,6	3,9%
Transakcje bezgotówkowe				
Liczba (w szt.)	2 293 548 360	2 208 899 211	- 84 649 149	- 3,7%
udział	94,3%	94,4%		0,1%
Wartość (w zł)	161 501 199 077	163 541 559 304	2 040 360 227	1,3%
udział	56,1	56,8		1,2%
Średnia liczba transakcji na jedną kartę	52,1	49,6	- 2,5	- 4,7%
Średnia wartość transakcji (w zł)	70,4	74,0	3,6	5,1%
Transakcje gotówkowe				
Liczba (w szt.)	137 239 511	131 688 500	- 5 551 011	- 4,0%
udział	5,7	5,6		- 1,8%
Wartość (w zł)	126 302 607 553	124 419 677 681	- 1 882 929 871	- 1,5%
udział	43,9	43,2		- 1,6%
Średnia liczba transakcji na jedną kartę	3,1	3,0	- 0,16	- 5,1%
Średnia wartość transakcji (w zł)	920,3	944,8	24,5	2,7%

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od wydawców kart płatniczych

Tabela 3. Transakcje zbliżeniowe w III i IV kwartale 2022 r.

Transakcje zbliżeniowe	2022 Q3	2022 Q4	Zmiana	Zmiana %
Liczba terminali zbliżeniowych	1 209 775	1 220 597	10 822	0,9%
Liczba kart zbliżeniowych	41 796 515	41 637 837	- 158 678	- 0,4%
udział w kartach płatniczych	94,9	93,5		- 1,4%
Liczba nośników umożliwiających płatności zbliżeniowe ¹	48 016 780	49 011 727	994 947	2,1%
Liczba transakcji zbliżeniowych	2 055 732 682	1 993 222 264	- 62 510 418	- 3,0%
udział w transakcjach bezgotówkowych kartowych	98,8	99,5		0,7%
Wartość transakcji zbliżeniowych (zł)	126 016 335 141	130 277 117 599	4 260 782 459	3,4%
udział w transakcjach bezgotówkowych kartowych	95,4	96,2		0,8%
Średnia wartość transakcji zbliżeniowej (zł)	61,3	65,4	4,1	6,6%

Uwaga: 1. nośniki umożliwiające płatności zbliżeniowe rozumiane jako: (1) karty płatnicze z funkcją zbliżeniową, (2) karty zainstalowane w telefonie, (3) zegarki, opaski oraz stickery

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od wydawców kart płatniczych

Tabela 4. Transakcje w bankomatach w III i IV kwartale 2022 r.

	2022 Q3	2022 Q4	Zmiana	Zmiana %
Bankomaty				
Liczba bankomatów ¹	21 207	21 310	103	0,5%
Liczba transakcji	154 518 581	146 223 322	- 8 295 259	- 5,4%
Wartość transakcji (w zł)	156 530 387 836	149 581 606 314	- 6 948 781 522	- 4,4%
Średnia wartość transakcji (w zł)	1 013,0	1 023,0	10	1,0%
Średnia dzienna liczba transakcji w bankomacie ¹	79,2	74,6	- 4,6	- 5,8%
Wpłaty gotówki we wpłatomatach				
Liczba wpłatomatów ²	9 856	10 219	363	3,7%
Liczba wpłat	24 038 927	23 725 217	- 313 710	- 1,3%
Wartość wpłat (w zł)	57 478 038 229	55 393 710 209	-2 084 328 020	-3,6%
Średnia wartość wpłaty (w zł)	2 391,0	2 334,8	- 56	- 2,4%
Średnia dzienna liczba wpłat w wpłatomacie ²	26,5	25,2	-1,3	- 4,8%
Wypłaty gotówki w bankomatach				
Liczba wypłat	130 354 169	122 413 677	-7 940 492	-6,1%
Wartość wypłat (w zł)	99 024 429 155	94 163 925 418	-4 860 503 737	-4,9%
Średnia wartość wypłaty (w zł)	759,7	769,0	9	1,3%
Średnia dzienna liczba wypłat w bankomacie ¹	66,8	62,4	-4,0	- 6,5%

Uwagi: 1. bankomaty obejmują: 1) urządzenia umożliwiające jedynie wypłatę gotówki oraz recyklery – urządzenie umożliwiające zarówno wypłatę, jak i wpłatę gotówki, 2. wpłatomaty obejmują: urządzenia umożliwiające jedynie wpłatę gotówki oraz recyklery.

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od operatorów bankomatów

Tabela 5. Transakcje przeprowadzone przez agentów rozliczeniowych w III i IV kwartale 2022 r.

Rynek akceptacji kart płatniczych	2022 Q3	2022 Q4	Zmiana	Zmiana %
Ogółem				
Liczba akceptantów	611 514	618 531	7 017	1,1%
Liczba punktów handlowo-usługowych	948 989	959 874	10 885	1,1%
Liczba transakcji	2 251 078 218	2 170 480 658	- 80 597 560	- 3,6%
Wartość transakcji (w zł)	150 872 171 561	154 511 651 049	3 639 479 488	2,4%
Średnia wartość transakcji (w zł)	67,0	71,2	4,2	6,2%
Średnia dzienna liczba transakcji	24 468 242	23 592 181	- 876 060	- 3,6%
Terminale POS				
Liczba akceptantów	565 568	569 543	3 975	0,7%
Liczba punktów handlowo-usługowych	880 088	886 502	6 414	0,7%
Liczba terminali POS	1 209 775	1 220 597	10 822	0,9%
Liczba transakcji	2 191 417 234	2 111 110 027	- 80 307 207	- 3,7%
Wartość transakcji (w zł)	141 383 800 705	144 427 134 551	3 043 333 846	2,2%
Średnia wartość pojedynczej transakcji (w zł)	64,5	68,4	3,9	6,0%
Średnia dzienna liczba transakcji w terminalu	19,7	18,8	- 0,9	- 4,5%
Transakcje w Internecie				
Liczba akceptantów	45 946	48 988	3 042	6,6%
Liczba punktów handlowo-usługowych	68 901	73 372	4 471	6,5%
Liczba transakcji	54 155 419	53 923 551	- 231 868	- 0,4%
udział w transakcjach bezgotówkowych	2,4	2,48%		3,3%
Wartość transakcji (w zł)	8 654 246 023	9 189 609 162	535 363 139	6,2%
udział w transakcjach bezgotówkowych	5,7	6,0%		3,7%
Średnia wartość transakcji (w zł)	159,8	170,4	10,6	6,6%
Średnia dzienna liczba transakcji	588 646	586 126	- 2 520	- 0,4%
Wyплаты sklepowe (cash back)				
Liczba punktów handlowo-usługowych	280 616	279 554	- 1 062	- 0,4%
Liczba terminali POS	356 279	353 150	- 3 129	- 0,9%
Liczba transakcji	5 505 565	5 447 080	- 58 485	- 1,1%
Wartość transakcji (w zł)	834 124 833	894 907 336	60 782 503	7,3%
Średnia wartość transakcji (w zł)	151,5	164,39	12,8	8,4%

Źródło: opracowanie NBP na podstawie danych od agentów rozliczeniowych

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba kart płatniczych oraz liczba kart płatniczych aktywnych na koniec kolejnych kwartałów w okresie I kwartał 2019 r. – IV kwartał 2022 r.	5
Wykres 2. Struktura wydanych kart w podziale według rodzaju kart i według poszczególnych systemów kartowych na koniec III oraz IV kwartału 2022 r.	6
Wykres 3. Liczba wyemitowanych kart zbliżeniowych oraz udział kart zbliżeniowych w liczbie wszystkich kart płatniczych na koniec kolejnych kwartałów w latach 2019 – 2022	8
Wykres 4. Liczba i wartość transakcji kartami w kolejnych kwartałach w latach 2019 – 2022	9
Wykres 5. Udział transakcji bezgotówkowych i gotówkowych w ogólnej liczbie oraz wartości transakcji kartowych w kolejnych kwartałach w okresie IV kwartał 2021 r. – IV kwartał 2022 r. ...	10
Wykres 6. Średnia liczba transakcji bezgotówkowych realizowanych pojedynczą kartą płatniczą w kwartałach od 2019 r.	11
Wykres 7. Liczba transakcji i wartość transakcji przeprowadzanych przy użyciu kart w Internecie w kolejnych kwartałach w latach 2019 – 2022	12
Wykres 8. Liczba i wartość transakcji zbliżeniowych w kolejnych kwartałach w latach 2019 – 2022.....	13
Wykres 9. Udział transakcji zbliżeniowych w liczbie i wartości transakcji kartowych bezgotówkowych w kolejnych kwartałach w okresie IV kwartał 2021 r. – IV kwartał 2022 r.	13
Wykres 10. Średnia wartość pojedynczej transakcji przeprowadzonej w formie zbliżeniowej w kolejnych kwartałach w latach 2019 – 2022	13
Wykres 11. Liczba i wartość wypłaty gotówki przeprowadzanych w bankomatach w kolejnych kwartałach w latach 2019 – 2022	14
Wykres 12. Średnia wartość transakcji wypłaty gotówki oraz wpłaty gotówki w bankomacie w kolejnych kwartałach w latach 2019 – 2022	15
Wykres 13. Liczba i wartość transakcji wpłaty gotówki w urządzeniach umożliwiających dokonanie depozytu w kolejnych kwartałach w latach 2019 – 2022.....	16
Wykres 14. Liczba terminali na koniec kolejnych kwartałów w latach 2019 – 2022 oraz wzrost tej liczby względem poprzedzającego kwartału	17
Wykres 15. Liczba i wartość wypłat sklepowych w kolejnych kwartałach w latach 2019 – 2022 ..	18
Wykres 16. Średnia dzienna liczba wypłat sklepowych i średnia wartość pojedynczej wypłaty sklepowej w kolejnych kwartałach w latach 2019 – 2022	18

Spis tabel

Tabela 1. Liczba kart płatniczych w III i IV kwartale 2022 r.....	19
Tabela 2. Transakcje kartami płatniczymi w III i IV kwartale 2022 r.	20
Tabela 3. Transakcje zbliżeniowe w III i IV kwartale 2022 r.....	20
Tabela 4. Transakcje w bankomatach w III i IV kwartale 2022 r.....	21
Tabela 5. Transakcje przeprowadzone przez agentów rozliczeniowych w III i IV kwartale 2022 r.	22

nbp.pl

